

**Пропозиції та зауваження Кримської правозахисної групи
до документу
«Основні напрями державної політики щодо забезпечення звільнення
тимчасово окупованих територій України»**

Загальний контекст

Зауваження до пункту “Мета”:

“Відновлення територіальної цілісності України у міжнародно-визнаних кордонах” – таке формулювання суперечить чинному міжнародному законодавству. Так, Резолюція Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 68/262. «Територіальна цілісність України» від 27 березня 2014 року чітко підтвердила прихильність ГА ООН суверенітету і територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних кордонах. Також в документі підкреслено, що референдум, що був проведений в АРК та м. Севастополі 16 березня 2014 р., не має законної сили, не може бути основою для будь-якої зміни статусу цих територій. ГА ООН закликала всі держави, міжнародні організації та спеціалізовані установи не визнавати будь-яка зміна статусу АРК та м.Севастополя на основі вищезгаданого референдуму і утримуватися від будь-яких дій або кроків, які можна було б тлумачити як визнання будь-якого такого зміненого статусу.

Багато інших міжнародно-правових актів підтверджують міжнародно визнані кордони України.

Пропозиції:

У зв'язку з цим, вважаємо більш доцільно замінити дане формулювання на тезу про «відновлення юрисдикції України / відновлення діяльності державних органів України / відновлення контролю держави Україна над цими територіями».

Загальні засади і принципи

Зауваження до пункту “Передумови реінтеграції”:

У першому підпункті «Розвиток демократичних інститутів...» необхідно розширити цю тезу, позначивши, де саме необхідно розвивати демократичні інститути - на території всієї України або на окупованих територіях і прикордонних до них регіонах.

Україна несе відповідальність за дотримання прав і свобод людини, в першу чергу, на підконтрольних їй територіях по відношенню до всіх громадян. Однак норми чинного законодавства закріпили дискримінаційну практику щодо громадян України, які проживають на окупованих територіях. Ці громадяни стикаються з необґрунтованим обмеженням як фундаментальних прав і свобод людини, так і соціально-економічних прав на підконтрольних Україні територіях. Така дискримінаційна практика в жодному разі не сприяє реінтеграції окупованих територій.

Пропозиції:

У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне у пункті "Передумови реінтеграції" серед основних пунктів закріпити принцип **недискримінації** громадян України, які проживають на окупованих територіях. Відсутність дискримінації громадян України на підконтрольних Україні територіях обов'язкова передумова для рівності всіх громадян України, для відчуття соціальної справедливості і захищеності громадян з боку своєї держави. Це, в свою чергу, буде сприяти підтримці української влади з боку жителів окупованих територій.

З метою закріплення чіткої та однозначної позиції України, що стане важливим сигналом громадянам України на окупованих територіях, вважаємо за необхідне в пункті "Передумови реінтеграції" серед основних пунктів закріпити наступну тезу:

«Всі громадяни України, які проживають на окупованих територіях і які не відмовились в передбачений законами України спосіб від громадянства України, є громадянами України. На статус громадянина України не впливає примусове громадянство РФ на окупованих територіях чи інші документи, що були нав'язані

незаконно створеними органами влади на окупованих територіях. Діти, народжені на тимчасово окупованих територіях України, є громадянами України.

Пріоритети і напрями

Зауваження до пункту “Захист прав і свобод”

Захист прав та свобод в умовах окупації, деокупації та реінтеграції потребує суттєвих змін до чинного законодавства. Однак, якщо відповідного напрямку не буде зазначено в основних напрямках державної політики, то це створить серйозні перешкоди для реінтеграції та звільнення територій. Держава на рівні відповідних законів має дати чітку правову оцінку подіям, що відбулися на окупованих територіях, діянь тих осіб, які здійснювали правопорушення на окупованих територіях, сприяли окупації, брали участь в діяльності окупаційної влади, визначити відповідальність або підстави для звільнення від відповідальності і так далі .

Пропозиції:

У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне до пункту "Захист прав и свобод" внести тезу:

«Вдосконалення законодавства України для захисту прав і свобод людини і приведення чинного законодавства України у відповідність до загальних принципів, пріоритетів та основних напрямів державної політики».

Зауваження до пункту “Захист прав і свобод”

Пункт "Моніторинг порушеннях" вказано невизначено, що призведе до нерозуміння і неможливості реалізації даного напрямку.

Пропозиції:

У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне до пункту "Захист прав и свобод" внести тезу про моніторинг в такій редакції:

«Україна в кооперації з інститутами громадянського суспільства проводить постійний національний моніторинг порушень прав і свобод людини на окупованих

територіях з метою документування таких порушення, відновлення порушених прав, притягнення винних до відповідальності.

Україна сприяє міжнародному моніторингу дотримання прав людини на окупованих територіях з метою захисту фундаментальних прав і свобод людини».

Зауваження до пункту “Економічна політика”

Вважаємо за необхідне врахувати негативні наслідки дії Закону України «Про створення вільної економічної зони "Крим" та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» та Постанови КМУ від 16 грудня 2015 р. № 1035 «Про обмеження поставок окремих товарів (робіт, послуг) з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію»

Пропозиції:

Вважаємо, що підхід до порядку переміщення товарів необхідно здійснювати у наступний спосіб. Кабінет міністрів України затверджує обмеження поставок виключно для тих товарів, що мають військове або подвійне призначення, а також можуть загрожувати безпеці людей, які проживають на окупованих територіях або безпеці держави. Щодо інших товарів діє порядок переміщення товарів аналогічний порядку переміщення товарів у межах України.

Зауваження до пункту “Соціальна і гуманітарна політика”

Пункт “Україна гарантує забезпечення прав, свобод і законних інтересів ВПО” закладає дискримінацію та розподіл громадян України на дві групи - ВПО та мешканці окупованих територій, при цьому ігноруючи права і свободи другої групи. Такий підхід неприпустимий для реінтеграції окупованих територій.

Пропозиції:

У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне цей пункт викласти в такій редакції: “Україна гарантує забезпечення прав, свобод і законних інтересів ВПО та громадян, які

проживають на окупованих територіях, на тих територіях, де поширюється дія законно створених державних органів влади України”.

Пропозиції:

До пункту “Соціальна і гуманітарна політика” внести наступну тезу:

«Україна формує свою соціальну і гуманітарну політику на засадах збереження соціальних, інформаційних, культурних зв'язків з громадянами України, які проживають на окупованих територіях».

Зауваження до розділу “Пріоритети і напрями”

Багато напрямів політики щодо звільнення окупованих територій не представляється можливим здійснити без взаємодії з інститутами громадянського суспільства, які працюють на окупованих територіях або з жертвами окупації або з ВПО. Однак у документі жодним чином не відображений принцип або пріоритет взаємодії і співпраці з інститутами громадянського суспільства.

Пропозиції:

У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне відобразити в документі принцип взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

16 грудня 2016 р.